

Kontakty z Mediami
i Informacja

Sąd Unii Europejskiej
KOMUNIKAT PRASOWY nr 59/20

Luksemburg, 13 maja 2020 r.

Wyroki w sprawach T-607/17, Volotea/Komisja,
T-716/17, Germanwings/Komisja, i T-8/18, easyJet/ Komisja

Sąd oddalił skargi na decyzję Komisji uznającą za bezprawną pomoc przyznaną przez Włochy na rzecz szeregu przedsiębiorstw lotniczych obsługujących Sycylię

Operatorzy sycylijskich portów lotniczych nie byli beneficjentami pomocy, lecz jedynie pełnili rolę pośredników pomiędzy Regionem Autonomicznym Sycylii i przedsiębiorstwami lotniczymi mającymi zwrócić pomoc publiczną

W ogłoszonych w dniu 13 maja 2020 r. wyrokach w sprawach easyJet / Komisja (T-8/18), Volotea / Komisja (T-607/17) i Germanwings / Komisja (T-716/17) Sąd **oddalił wniesione przez przedsiębiorstwa lotnicze easyJet, Volotea i Germanwings** (zwane dalej „przedsiębiorstwami lotniczymi”) **skargi o stwierdzenie nieważności decyzji Komisji Europejskiej z dnia 29 lipca 2016 r., w której uznano za częściowo niezgodną z rynkiem wewnętrznym pomoc przyznaną przez Włochy na rzecz szeregu obsługujących Sycylię europejskich przedsiębiorstw lotniczych¹, do których należą trzy wyżej wymienione.**

Zgodnie z tą decyzją ustanowiony we Włoszech przez Region Autonomiczny Sycylii (zwany dalej „regionem”) system wsparcia mający na celu rozwój transportu lotniczego **stanowi pomoc państwa przyznaną nie na rzecz operatorów sycylijskich portów lotniczych (w Alghero, Cagliari-Elmas i Olbii), lecz na rzecz ww. przedsiębiorstw lotniczych.**

W 2010 r., w drodze ustawy regionalnej², która została notyfikowana przez Włochy Komisji stosownie do art. 108 ust. 3 TFUE, zatwierdzono dofinansowanie znajdujących się na Sycylii portów lotniczych mające na celu rozwój transportu lotniczego, ze szczególnym uwzględnieniem przeciwdziałania sezonowości połączeń lotniczych z tą wyspą. Wspomniana ustawa regionalna została wdrożona w drodze szeregu przyjętych przez radę regionalną aktów (ta ustawa regionalna i przyjęte akty są dalej łącznie zwane „spornymi środkami”).

W spornych środkach przewidziano w szczególności zawarcie pomiędzy operatorami portów lotniczych i przedsiębiorstwami lotniczymi komercyjnych umów mających na celu poprawę obsługi lotniczej wyspy i zapewnienie jej promocji jako kierunku turystycznego. Określone w nich zostały również warunki i szczegółowe zasady zwrotu przez region operatorom portów lotniczych kwot, które zostały przez nie zapłacone przedsiębiorstwom lotniczym w oparciu o te umowy.

W dniu 29 lipca 2016 r. Komisja wydała decyzję uznającą ustanowiony w drodze spornych środków system pomocy za częściowo niezgodny z rynkiem wewnętrznym i nakazała odzyskanie rozpatrywanej pomocy od będących jej beneficjentami przedsiębiorstw lotniczych. Na poparcie ich skarg o stwierdzenie nieważności tej decyzji przedsiębiorstwa te powołują szereg zarzutów opartych w szczególności na naruszeniach prawa w zakresie dotyczącym pomocy państwa, możliwości uzasadnienia spornej pomocy i nakazu jej odzyskania.

¹ Decyzja Komisji (UE) 2017/1861 z dnia 29 lipca 2016 r. w sprawie pomocy państwa SA.33983 (2013/C) (ex 2012/NN) (ex 2011/N) – wdrożonej przez Włochy – Rekompensata dla portów lotniczych na Sycylii z tytułu obowiązków świadczenia usługi publicznej (UOIG) (Dz.U. 2017, L 268, s. 1).

² Legge regionale n° 10/2010 – Misure per lo sviluppo del trasporto aereo (ustawa regionalna nr 10 – Środki na rzecz rozwoju transportu lotniczego) (Bollettino ufficiale della Regione autonoma della Sardegna n° 12 z dnia 16 kwietnia 2010 r.).

Przede wszystkim, jeśli chodzi o zasadnicze cechy pomocy państwa, Sąd w pierwszej kolejności stwierdził, że Komisja słusznie przyjęła, iż to **przedsiębiorstwa lotnicze były beneficjentami spornego systemu pomocy ze względu na przysporzenie korzyści przy pomocy zasobów państwowych i transakcji, które można przypisać regionowi**. W tym względzie Sąd po pierwsze potwierdził, że **płatności uiszczone przez operatorów na rzecz przewoźników lotniczych z tytułu zawartych umów stanowiły zaangażowanie zasobów państwowych**, ponieważ do zrealizowania tych płatności posłużyły środki przelane przez region na rzecz operatorów portów lotniczych. Sąd doszedł do tego wniosku po przeanalizowaniu **szczegółowych zasad zwrotu przez region płatności dokonanych przez operatorów portów lotniczych na rzecz przedsiębiorstw lotniczych w oparciu o zawarte umowy**. Sąd wskazał na istnienie mechanizmu kontrolnego, w ramach którego zwrot, ostatecznie rozłożony na raty, zaangażowanych środków, był uzależniony od przedstawienia sprawozdań księgowych i dokumentów świadczących o zgodności umów, na podstawie których dokonano tych płatności, z realizowanymi przez ustawę regionalną celami, a także o właściwym ich wykonaniu. Sąd wyciągnął na tej podstawie wniosek, że zakaz udzielania pomocy państwa może mieć zastosowanie do płatności dokonanych przez operatorów portów lotniczych na rzecz przedsiębiorstw lotniczych w zastosowaniu spornych środków.

Po drugie, Sąd podkreślił, że, jeśli chodzi o możliwość przypisania regionowi płatności dokonanych przez operatorów portów lotniczych na rzecz przedsiębiorstw lotniczych, przy ustalaniu stopnia zaangażowania władz w przysporzenie korzyści należy uwzględnić poziom kontroli sprawowanej przez państwo nad jej przyznaniem, w której braku nie można im przypisać tej korzyści. Badając zaskarżoną decyzję pod kątem tych kryteriów Sąd stwierdził zaś, że w omawianym przypadku **poziom kontroli sprawowanej przez region nad przyznawaniem środków przedsiębiorstwom lotniczym świadczy o jego zaangażowaniu w dysponowanie tymi środkami**. Sporne środki umożliwiły bowiem regionowi sprawowanie ścisłej kontroli nad operatorami portów lotniczych, którzy wystąpili o przyznanie finansowania przewidzianego w ramach spornego systemu pomocy. Kontrola ta przejawiała się w uprzednim zatwierdzaniu ich planów działalności czy też ustanowieniu warunków, których spełnienie było wymagane w celu uzyskania zwrotu kwot zapłaconych przewoźnikom lotniczym. Zdaniem Sądu sprawowanie przez region takiej kontroli świadczy o tym, że można mu przypisać rozpatrywane środki finansowe. Sąd zatwierdził zatem podjętą przez Komisję decyzję o przyjęciu, że operatorów portów lotniczych można było uznać za **pośredników między regionem a przedsiębiorstwami lotniczymi**, ponieważ przekazywali oni im całość środków otrzymanych od regionu i w ten sposób działali zgodnie z instrukcjami otrzymanymi od regionu w drodze zatwierdzonych przezeń planów działalności.

Po trzecie, Sąd potwierdził wyciągnięty przez Komisję wniosek, zgodnie z którym **operatorzy portów lotniczych nie byli beneficjentami spornego systemu pomocy**. Co za tym idzie, rozstrzygnął on również, że Komisja miała rację, nie przeprowadzając analizy transakcji dokonanych między przedsiębiorstwami lotniczymi i operatorami w świetle kryterium prywatnego podmiotu gospodarczego prowadzącego działalność w warunkach gospodarki rynkowej. Ci operatorzy, którzy nie znajdowali się pod kontrolą regionu, ograniczyli się bowiem w istocie do wdrożenia ustanowionego przez region spornego systemu pomocy. Jeśli chodzi natomiast o zastosowanie tego kryterium do decyzji podejmowanych przez region, Sąd orzekł, że ten nie działał tak jak inwestor, ponieważ wdrożył rozpatrywany system pomocy mając na względzie tylko i wyłącznie rozwój gospodarczy wyspy. Na okoliczność działania przez region jako nabywca usług polegających na zwiększeniu ruchu lotniczego oraz usług marketingowych Sąd podkreślił, że istnienie korzyści mającej znamiona pomocy może zostać wykluczone nie ze względu na brak świadczeń wzajemnych, lecz ze względu na nabycie usług zgodnie z ustanowionymi w prawie Unii zasadami udzielania zamówień publicznych czy też, co najmniej, ze względu na zorganizowanie otwartego, przejrzystego i niedyskryminacyjnego postępowania zapewniającego przestrzeganie zasady równego traktowania usługodawców i nabycie usług po cenie rynkowej. W niniejszym przypadku zaś zaproszenia do składania ofert opublikowane jeszcze przed zawarciem umów z **przedsiębiorstwami lotniczymi nie zostały uznane przez Sąd za równoważne procedurom przetargowym, w szczególności ze względu na brak dokonania, na podstawie dokładnie określonych kryteriów, jakiegokolwiek wyboru spośród przedsiębiorstw lotniczych, które odpowiedziały na to zaproszenie**.

Po czwarte, Sąd stwierdził, że Komisja mogła zakwalifikować sporne środki jako „system pomocy państwa”, co umożliwiło jej, również w celu zmniejszenia obciążenia administracyjnego, ograniczenie się jedynie do przeanalizowania cech ogólnych tych środków, bez konieczności dokonywania indywidualnego badania każdej z uiszczonych w ramach tego systemu płatności. W tym względzie brak formalnego wskazania przedsiębiorstw lotniczych jako rzeczywistych i końcowych beneficjentów spornej pomocy w ustawie nr 10/2010 – która, przeciwnie, wskazywała jako jej beneficjentów operatorów portów lotniczych – nie stoi na przeszkodzie zakwalifikowaniu środka jako „systemu pomocy”, ponieważ Komisja wypracowując swój wniosek, mogła oprzeć się na wszystkich elementach wdrożonego środka.

W drugiej kolejności, Sąd oddalił podnoszone przez przedsiębiorstwa lotnicze zarzuty częściowe dotyczące braku zakłócenia konkurencji i braku wpływu na wymianę między państwami członkowskimi. W sprawie T-716/17 wykluczył on w szczególności to, aby przedsiębiorstwo lotnicze mogło w tym względzie skutecznie powoływać się na pułap płatności, która została uiszczona na jego rzecz przez operatora portu lotniczego w Cagliari-Elmas. Argumentacja, zgodnie z którą istnienie pomocy należy analizować na poziomie takiego operatora, została już bowiem oddalona jako bezzasadna. Ustosunkowując się ponadto do zarzutu częściowego, zgodnie z którym Komisja powinna była przeanalizować to, czy sporna płatność stanowiła pomoc *de minimis*, Sąd przypomniał, że w ramach badania systemu pomocy instytucja ta może ograniczyć się do przeanalizowania jego cech charakterystycznych, nie mając jednak obowiązku analizowania przyznanej w ramach takiego systemu pomocy w każdym indywidualnym przypadku, efektem czego to **do organów krajowych należy zweryfikowanie indywidualnej sytuacji poszczególnych przedsiębiorstw, których ma dotyczyć zwrot**. Sąd doszedł do wniosku, że **Komisja nie miała obowiązku badania tego, czy sporna płatność mogła mieć charakter *de minimis***. W sprawie T-607/17 Sąd ponadto zaakceptował dokonany przez Komisję wybór, aby nie stosować w zaskarżonej decyzji rozporządzenia nr 360/2012³. W sprawie tej przedsiębiorstwo lotnicze nie wykazało istnienia zobowiązań z tytułu świadczenia usług publicznych, które byłyby określone wyraźnie dla każdego z połączeń lotniczych, w odniesieniu do których skorzystało ono z finansowania z tytułu spornych środków.

Wreszcie, w sprawach T-8/18 i T-607/17 Sąd rozstrzygnął, że Komisja nie uchybiła zasadzie ochrony uzasadnionych oczekiwań, nakazując odzyskanie kwot uzyskanych przez przedsiębiorstwa lotnicze w wykonaniu umów zawartych z operatorami portów lotniczych z tytułu spornych środków. W tym względzie podniósł on, że **te przedsiębiorstwa lotnicze nie mogą mieć żadnych uzasadnionych oczekiwań co do zgodności tej pomocy z prawem**, ponieważ była ona nielegalna ze względu na wdrożenie jej bez czekania na wydanie przez Komisję rozstrzygnięcia w przedmiocie notyfikowanych jej środków. Nie mogą one też żywić uzasadnionych oczekiwań co do komercyjnego charakteru stosunków umownych łączących je z operatorami portów lotniczych, ponieważ nie mogły one zignorować mechanizmów finansowania przewidzianych w ustawie regionalnej, która podlega oficjalnej publikacji na szczeblu krajowym i, co za tym idzie, państwowego pochodzenia rozpatrywanych środków.

UWAGA: Odwołanie od orzeczenia Sądu, ograniczone do kwestii prawnych, może zostać wniesione do Trybunału w terminie dwóch miesięcy i dziesięciu dni od dnia zawiadomienia o tym orzeczeniu.

UWAGA: Celem skargi o stwierdzenie nieważności jest doprowadzenie do uznania za nieważne aktów instytucji Unii, które są sprzeczne z prawem Unii. Państwa członkowskie, instytucje wspólnotowe oraz jednostki mogą, pod pewnymi warunkami, wnieść skargę o stwierdzenie nieważności do Trybunału Sprawiedliwości lub Sądu. Jeżeli skarga jest zasadna, stwierdza się nieważność aktu. Instytucja, której to dotyczy, powinna zarządzić ewentualnej próżni prawnej spowodowanej nieważnością tego aktu.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Sądu.

Pełny tekst wyroków ([T-607/17](#), [T-716/17](#) i [T-8/18](#)) jest publikowany na stronie internetowej CURIA w dniu ogłoszenia.

³ Rozporządzenie Komisji (UE) nr 360/2012 z dnia 25 kwietnia 2012 r., w sprawie stosowania art. 107 i 108 traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy *de minimis* przyznawanej przedsiębiorstwom wykonującym usługi świadczone w ogólnym interesie gospodarczym (Dz.U. 2012, L 114, s. 8).

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793